

Національна
академія наук України

Інститут
української археології та джерелознавства
імені М.С.Грушевського

Інститут історії України

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ
MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

Видавництво "Світ"

<http://svit.gov.ua/>

Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ

ТВОРИ у 50 томах

Видавнича рада:

Борис ПАТОН — голова
Любомир ВИНАР • Іван ДРАЧ • Володимир ЛИТВИН
Олексій ОНИЩЕНКО • Френк СИСИН
Ярослав ЯЦКІВ

Головна редакційна колегія:

Георгій ПАПАКІН — головний редактор
Ігор ГИРИЧ — відповідальний секретар
Геннадій БОРЯК • Віктор БРЕХУНЕНКО
Сергій БІЛОКІНЬ • Василь ДАНИЛЕНКО • Микола ЖУЛИНСЬКИЙ
Олександр КУЧЕРУК • Олександр МАВРІН • Ігор МЕЛЬНИК
Надія МИРОНЕЦЬ • Юрій МИЦИК • Всеволод НАУЛКО
Руслан ПИРИГ • Валерій СМОЛІЙ • Віталій ТЕЛЬВАК
Ольга ТОДІЙЧУК • Василь УЛЬЯНОВСЬКИЙ • Ярослав ФЕДОРУК

Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ

Том 10

Книга II

Серія

ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ ТА РОЗВІДКИ

(1930–1934)

Серія

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

(1924–1930)

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ
MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

ВИДАВНИЦТВО

“СВІТ”

2015

УДК 94(477)
ББК 63.3(4 УКР)
Г 91

*Випущено на замовлення
Державного комітету телебачення і радіомовлення України
за програмою "Українська книга" 2015 року*

*Затверджено Вченою радою
Інституту української археографії та джерелознавства
імені М.С.Грушевського НАН України*

Упорядкування, передмова, коментарі:
Оксана ЮРКОВА

Видавництво "Світ"

<http://svit.gov.ua/>

ISBN 978-966-603-223-5
ISBN 978-966-603-922-7 (Т. 10. Кн. II)

- © Інститут української археографії та джерелознавства імені М.С.Грушевського НАН України, 2015
- © Інститут історії України НАН України, 2015
- © Юркова О.В., упорядкування, передмова, коментарі, 2015
- © Видавництво "Світ", дизайн та художнє оформлення, 2015

РОЗДІЛ II

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

NATIONERNAS BIBLIOTEK: UKRAINARNA.

Redaction M.Ehrenpreis och A.Jensen.

Stockholm: P.A.Norstedt & Söners Förlag, 1921, 131 с.

В посмертній згадці про Альфреда Єнсена, що помер восени 1921 р. (“Україна”, 1924 р., [кн.] III, с. 182)*, я коротко спімнув про сього старого нашого приятеля*, котрого двадцять літ тому довелось мені уводити в знайомість з Україною й українцями. Він приїхав тоді, щоб познайомитися з нашим краєм в зв’язку з задуманою книжкою про Карла XII на Україні, в зв’язку з 200-літтям його походу на Україну, і звернувся з сим до мене у Львові; довелось мені тоді до певної міри стати його руководом у сій знайомості — справив я його до Чернігова, до музею Тарновського, до пок[і́йного] Коцюбинського, що зробив на Єнсена дуже приємне вражіння, і він зайнявся перекладом на шведську мову його оповідань. В результаті сеї подорожі покійник став великим приятелем українського народу, його історії, літератури і життя та присвятив їм цілий ряд публікацій. Останньою у їх ряді була отся книжечка, котру я одержав з власноручним його написом у Відні, за кілька місяців до його несподіваної смерті. На її титулі покійний виписав як співробітників тих письменників, котрих праці він використав для сеї маленької енциклопедії українознавства, і в число їх попав і я. Тільки се сталось зовсім без моєї відомості, бо від світової війни я не мав нагоди не то що бачити небіжчика, але й зноситися з ним, і не мав поняття про задуману ним публікацію, поки її не одержав.

Се IV випуск “Бібліотеки національностей — образів народів і країв”, що виходить під “редакцією надрабина д-ра М.Еренпрайса і знавця слов’янських культур письменника А.Єнсена”, як стоїть на книжці. Найбільший розміром (третій) випуск присвячений євреям, інші — болгарам, полякам*, і найменший, сеї четвертий — українцям (чи продовжується бібліотека по смерті Єнсена — не знаю*). Завдання її чисто популяризаційне. Український випуск “Ukrainarna” — “Україніка” зложено з семи розділів. Перший присвячений “історичному оглядові”; він складається з двох частин: перша подає огляд історії України від татарського лихоліття до 1800 р. і незаслужено носить моє ім’я — тому що пок[і́йний] автор зложив його на підставі моїх публікацій; до нього додано начерк “політичного відродження України”, а властиво національного відродження від перших його починів на початку XIX в. і до проголошення самостійності України в 1918 р., — написаний самим автором. Другий і третій присвячені “краєві” й “народові” і надписані іменем С.Рудницького, подають огляд фізично-географічний і антрополого-географічний, закінчений коротенькими і дуже побіжними замітками про “українську мову” (с. 52–53). Далі наступає короткий (12 сторін[ок]) розділ, присвячений культурі, зложений з трьох маленьких начерків: “Релігія і вища освіта” В.Залозецького, “Народна освіта” І.Панкевича, “Укр[аїнське] народне мистецтво” д-ра Діманда.

По сім — найбільший у книзі розділ (42 стор[інки]), присвячений літературі; він поділений на дві частини: перша подає короткий огляд української словесності, книжної і народної, від початків письменства і до революції; він написаний на підставі курсу ак[адеміка] Єфремова і надписаний його іменем. Другий містить взірці української поезії: “Ще не вмерла”, “Ой Морозе Морозенку”, “Засвітали козаченьки” — в оригіналах (в латинській транскрипції), в віршованих перекладах, з нотами; “У городі у Глухові”; “Всі покою щиро прагнуть”; уривки з “Енеїди” Котляревського і “Ворскла річка” з “Наталки”; три поезії Шевченка (“До Основ’яненка”, “Заповіт”); дещо з Куліша і Франка — все в віршованих перекладах; і, нарешті, три прозові переклади з Бордуляка і Коцюбинського.

Шостий розділ — “Театр і мистецтво” — складається з двох статейок: дуже коротенької, написаної І.Панкевичем, про старий і новий театр (с. 108–111) і трохи ширшої — про українську пластику (архітектуру і малярство), В.Залозецького (с. 112–121). Невеличкий останній розділ — “Україна, її минушина, сучасність і будучність” (с. 122–128) має чисто публіцистичний характер.

Статті ілюстровані невеличкими, але дуже гарно виконаними ілюстраціями, числом 25. До статей додано коротенький хронологічний покажчик і карту України. Видана книжка взагалі дуже гарно, навіть розкішно.

Стільки для вжитку наших бібліографів і в поминку по першим укладчику — одному з небагатьох щирих і тямущих приятелів, що їх мав український нарід у західноєвропейським науковим світі.

Д.Заславський. Михаил Петрович Драгоманов. Критико-биографический очерк. Киев: издательство “Сорабкоп”, 1924, 172 с.

Перша публікація: Україна. — 1926. — Кн. 2–3. — С. 218–221. Підпис у кінці рецензії: *М.Грушевський*. Дата не зазначена.

Подається за першодруком.

с. 251 В сій книзі “України”, присвяченій Драгоманову... — Книга 2–3 часопису “Україна” за 1926 рік була присвячена “пам’яті Михайла Петровича Драгоманова”, як було зазначено на початку журналу. В часопису були опубліковані наступні статті: *Грушевський М.* Місія Драгоманова (с. 3–28; передрук: *Грушевський М.* Твори: У 50 т. — Львів, 2015. — Т. 10. — Кн. 1. — С. 69–103); *Житецький І.* Останній виїзд М.П. Драгоманова за кордон (с. 26–37); *Олена Пчілка.* Спогади про Михайла Драгоманова (с. 28–64); *Бужинський М.* До гімназійних літ Драгоманова (Архівні доповнення до споминів О.Пчілки) (с. 65–69); *Студинський К.* Перша зустріч Михайла Драгоманова з галицькими студентами (с. 70–75); *Возняк М.* Доповнення М.П. Драгоманова до його “Австро-руських споминів у відповідь рецензентові «Діла»” (с. 76–89); *Міяковський В.* Звільнення Драгоманова з Київського університету (с. 90–96); *Шамрай С.* Уривок споминів Ол. Ол. Русова про М.П. Драгоманова (с. 97–99), Дві недруковані статті П.Л. Тучапського про Драгоманова: 1. Роля Драгоманова в суспільному русові Росії й України. 2. Національні погляди Драгоманова (с. 100–124); *Гермайзе О.* М.П. Драгоманов в українській історіографії (с. 125–145). У розділі “Критика, звідомлення, обговорення” цієї ж книжки “України” М.Грушевський опублікував і свою рецензію на роботу Д.Заславського.

..Д.Заславського... — у 1924–1931 рр. М.Грушевський листувався із Д.Заславським. 18 листів вченого до публіциста та журналіста (з 1925 р. Д.Заславський працював у партійній пресі, спочатку у ленинградській “Красной газете”, “Ленинградской правде”, потім в “Известиях ЦИК” і, нарешті, з 1928 р. — в редколегії органу ЦК та МК ВКП(б) газеті “Правда”) зберігаються у Російському державному архіві літератури та мистецтва (Москва, РФ) в особовому фонді Д.Заславського (Ф. 2846. — Оп. 1. — Спр. 407). Як свідчить опис фонду, перший лист (від 7 січня 1924 р.) до Д.Заславського М.Грушевський написав ще з еміграції з Відня, останній (від 15 грудня 1931 р.) — під час свого “вимушеного заслання” з Москви.

Nationernas Bibliotek: Ukrainarna. Redaction M.Ehrenpreis och A.Jensen. Stockholm: P.A.Norstedt & Söners Förlag, 1921, 131 с.

Перша публікація: Україна. — 1926. — Кн. 2–3. — С. 221–222. Підпис у кінці рецензії: *М.Грушевський*. Дата не зазначена.

Подається за першодруком.

с. 255 В посмертній згадці про Альфреда Єнсена, що помер восени 1921 р. (“Україна”, 1924 р., [кн.] III, с. 182)... — йдеться про вміщену у розділі “Некрологи” коротку замітку М.Грушевського, написану на основі хронік Українського наукового товариства та Наукового товариства ім.Шевченка. Див. також коментар до с. 215.

...про свого старого нашого приятеля... — збереглося 20 листів А.Єнсена до М.Грушевського за 1909–1913 рр. (див.: Центральний державний історичний архів України у м. Києві. — Ф. 1235. — Оп. 1. — Спр. 466).

Найбільший розміром (третій) випуск присвячений євреям, інші — болгарам, полякам... — найбільший за обсягом був перший випуск, присвячений болгарам. Див.: Nationernas bibliotek. Skildringar av folk och land. [I]. Bulgarena. — Stockholm: P.A.Norstedt & Söners Förlag, 1918. — VIII, 302 s.; Nationernas bibliotek. Skildringar av folk och land. [II]. Polackerna. — Stockholm: P.A.Norstedt & Söners Förlag, 1918. — X, 256 s.; Nationernas bibliotek. Skildringar av folk och land. [III]. Judarna. — Stockholm: P.A.Norstedt & Söners Förlag, 1920. — VII, 288 s.

...чи продовжується бібліотека по смерті Єнсена — не знаю — крім згаданих М.Грушевських чотирьох випусків, більше нічого у цій серії надрукованого не було.

Harold T. Cheshire. The Great Tartar Invasion of Europe (“The Slavonic Review”, 1926, vol. V, № 13, June, с. 89–105)

Перша публікація: Україна. — 1926. — Кн. 4. — С. 141–142. Підпис у кінці рецензії: М.Грушевський. Дата не зазначена.

Машинопис з авторськими правками чорним чорнилом зберігається в ІР НБУВ (Ф. X. — Од. зб. 17235. — 2 арк.). На арк. 1 вгорі ліворуч позначка чорнилом “Укр. 520”, в центрі олівцем — “IV.26”. На арк. 2 на звороті олівцем напис “Завер.”. Підпис у кінці рецензії: М.Грушевський.

Подається за першодруком.

с. 257 *testimonium diligentiae* — з лат.: свідоцтво поважності.

...проф. Бюрі в його примітках до історії Гіббона... — найбільша та найвідоміша шеститомна праця британського історика Ед. Гіббона “Історія занепаду та загибелі Римської імперії” (*Gibbon Ed. The History of the Decline and Fall of the Roman Empire: In 6 vol. — London, 1776–1789*) у 1896–1900 рр. була перевидана за редакцією ірландського вченого Дж. Бьюрі, який доповнив працю Ед. Гіббона примітками та супроводив вступною статтею, збільшивши таким чином обсяг “Історії” до семи томів. Див.: *Gibbon Ed. The History of the Decline and Fall of the Roman Empire, ed. in 7 vol. with introduction, notes, appendices, and index by J.B.Bury. — London: Methuen, 1896–1900.*

Кілька слів про нього в моїй рецензії на “The Slavonic Review” в “Україні”, 1925 р., кн. IV — йдеться про рецензію: *Грушевський М.* [Рец. на:] *The Slavonic Review. A Survey of the Slavonic Peoples, their History, Economics, Philology and Literature. 1924 (vol. II, № 6, March 1924, с. 465–672; vol. III, № 7, June 1924, с. VIII + 240; vol. III, № 8, December 1924, с. XV + 241–480) // Україна. — 1925. — Кн. 4. — С. 178–179.* Оpubлікована у даній книзі на с. 233–235.

с. 258 ...за історією рус[скої] літератури Пупіна! — мова йде про працю: *Пупин А.Н.* История русской литературы: В 4 т. — СПб.: Типография М.М.Стасюлевича, 1898–1899. — 512, 576, 548, 664 с.

...старий курс Шуйського... — йдеться про працю: *Szujski J.* Dzieje Polski podług ostatnich badań spisane: 4 t. — Lwów: Nakładem Karola Wilda, 1862–1866.

...шкільний підручник Анатолія Левіцького... — див.: *Lewicki A.* Zarys historyi Polski i krajów ruskich z nią połączonych (podr. szkolny). — Kraków, 1884. — 334 s. (перше видання, далі неодноразово перевидавалась).

ЗМІСТ

	с. текстів	с. ком.
О.Юркова “...МАЮ В СВОЇМ ПОРТФЕЛІ СТУДІЙКУ...”: ОСТАННІ ПРАЦІ ТА РЕЦЕНЗІЙНІ ОГЛЯДИ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.....	V	
РОЗДІЛ I. ІСТОРИЧНІ ТА ІСТОРІОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ	1	
Вікопомна дата	3	361
Про так званий “Львівський літопис” (1498–1648) і його ймовірного автора	28	365
Самовидець Руїни та його пізніші відображення	44	382
Про українську історіографію XVIII століття. Кілька міркувань	74	414
З історичної фабулістики кінця XVIII в.	82	424
“Историограф Малой России”	87	427
РОЗДІЛ II. РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ	181	
Wilhelm Wundt. Völkerpsychologie. Eine Untersuchung der Entwicklungsgesetze von Sprache, Mythos und Sitte.....	183	450
Lubor Niederle. Manuel de l'antiquité slave. Tome I: l'Histoire.....	186	450
Акад. Вс.Миллер. Очерки русской народной словесности.....	191	451
Проф. М.Сперанский. Русская народная словесность.....	191	451
A.Debidour. Le Histoire diplomatique de l'Europe.....	200	453
L.Lévy-Brühl. Das Denken der Naturvölker.....	202	453
L.Lévy-Brühl. La mentalité primitive.....	202	453
Wilhelm Jerusalem. Soziologie des Erkennens.....	202	453
Richard Thurnwald. Zum gegenwärtigen Stand der Völkerpsychologie.....	202	454
В.П.Адрианова. Житие Алексея, человека Божия.....	213	455
А.Кащенко. Оповідання про славне військо Запорозьке Низове.....	215	455
А.Кащенко. Великий Луг запорозький.....	215	455
А.И.Лященко. Былина о Соловье Будимировиче и saga о Гаральде... ..	219	456
Іларіон Свенціцький. Початки книгопечатання на землях України.....	221	456
М.И.Ростовцев. Элинство и иранство на юге России.....	223	457
M.Rostovtzeff, Hon. D. Litt. Iranians and Greeks in South Russia.....	223	457
M.Rostovtzeff. Les origines de la Russie.....	223	457
М.И.Ростовцев. Скифия и Босфор. Критическое обозрение памятников литературных и археологических.....	223	457
The Slavonic Review. A Survey of the Slavonic Peoples.....	233	458
James George Frazer. Folk-lore in the Old Testament.....	236	460
Dr. Lubor Niederle. Slovanské Starožitnosti.....	241	461

Max Vasmer. Untersuchungen über die ältesten Wohnsitze der Slaven...	246	462
А.И.Яцимирский. Библиографический обзор апокрифов в южнославянской и русской письменности...	248	463
Kazimierz Dobrowolski. Pierwsze sekty religijne w Polsce...	250	463
Д.Заславский. Михаил Петрович Драгоманов...	251	464
Nationernas Bibliotek: Ukrainarna...	255	464
Harold T. Cheshire. The Great Tartar Invasion of Europe...	257	465
Ювілейний Збірник Наукового товариства імені Шевченка у Львові в п'ятдесятиліття оснований, 1873–1923. Записки Наукового товариства імені Шевченка, том СХХХVIII–СХL. Праці Історично-філософичної секції під редакцією Івана Крип'якевича... Праці Філологічної секції під редакцією Кирила Студинського... Хроніка Наукового товариства імені Шевченка у Львові за роки 1923–1925...	259	466
М.Сперанский. К истории взаимоотношений русской и югославянских литератур (Русские памятники письменности на юге славянства)...	265	468
К.М.Тахтарев. Сравнительная история развития человеческого общества и общественных форм. Часть I и II...	266	468
V.J.Mansikka. Die Religion der Ostslaven. I. Quellen...	270	468
Етнографический отдел Государственного Русского музея. Материалы по этнографии. Том III, выпуск первый...	274	469
Louis Eisenmann. The Imperial Idea in the History of Europe...	277	469
Jan Łoś. Początki piśmiennictwa polskiego...	279	469
Venceslas Lednicki. Existe-t-il un patrimoine commun d'études Slaves?...	281	470
Р.Р.Ранайтеску. L'influence de l'oeuvre de Pierre Mogila archevêque de Kiev dans le principautés roumaines...	285	470
Проф. Йор. Иванов. Богомилски книги и легенди...	287	471
Arturo Cronia. II. Bogomilismo...	289	471
Проф. Хведір Вовк. Студії з української етнографії та антропології...	290	472
Записки Київського інституту народної освіти...	292	473
Ю.Д.Бруцкус. Письмо хазарского еврея от X века...	294	473
Е.Ю.Перфецкий. Русские летописные своды и их взаимоотношения...	295	474
Jozsef Szinnyi. Die Herkunft der Ungarn, ihre Sprache und Urkultur...	297	474
Dr. Eugen Perfeckij, docent University Komenskeho v Bratislavě. Sociálne-hospodárske pomery Podkarpatske Rusi ve století XIII–XV...	299	474
Jaroslav Bidlo. Dějiny Slovanstva...	301	475
Histoire et historiens depuis cinquante ans...	304	475
Доктор славяноведения А.Петров. Отзвук Реформации в русском Закарпатьи XVI в. Няговские поучения на Евангелие...	306	476
Z dějin Východní Evropy a Slovanstva. Sborník věnovaný Jaroslavu Bidlovi, profesoru Karlovy University...	307	476

Збірник праць Державного рибного заповідника “Конча-Заспа” ...	309	478
Frank Wollman. Slovesnost Slovanů...	311	478
Галина Вовк. Бібліографія праць Хведора Вовка (1847–1918)...	312	478
Східнослов’янські народності та їх дослідження...	313	479
Dr. Jiří Král. Svidovec v Podkarpatské Rusi. Sídla obyvatelstva...	324	479
Václav Novotný. Českou minulostí...	326	480
Dr. František Štůla, Dr. Antonín Boháč, Dr. Karel Kadlec a Dr. Josef Tvrđý. Zeměpisný obraz, statistika, ústavní zřízení a filosofie slovanstva...	327	480
А.В.Орешников. Классификация древнейших русских монет по родовым знакам...	329	480
Josef Pfitzner. Grossfürst Witold von Litauen als Staatsmann...	330	481
D-r Josef Jirásek. Rusko a my. Studie vztahy česko-slovensko-ruských od počátku 19 století do roku 1867...	332	481
Осип Гермайзе. Україна та Дін у XVII ст. ...	333	481
Віктор Данилевський. Нарис історії розвитку продуктивних органів суспільної людини (спроба матеріалістичної історії техніки)...	335	481
Aus der historischen Wissenschaft der Soviet-Union — Vorträge ihrer Vertreter während der Russischen Historikerwoche...	340	482
Праці Українського високого педагогічного інституту ім.М[ихайла] Драгоманова у Празі...	342	483
J.Рурка. Weitere Beiträge zur Korrespondenz der Hohen Pforte mit Bohdan Chmel’nyckyj...	344	483
Aleksander Brückner. Dzieje kultury polskiej. Tom pierwszy: Od czasów przedhistorycznych do r. 1506...	346	484
International Bibliography of Historical Sciences. First Year (1926)...	350	484
Михайло Гніп. Громадський рух 1860-х рр. на Україні...	354	485
Збірник Музею діячів науки та мистецтва України...	357	486
Алексей Александрович Шахматов, 1864–1920...	359	486
КОМЕНТАРІ		361
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК		487

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Грушевський Михайло Сергійович

Твори: У 50 томах

Том 10. Книга II

Серія “Історичні студії та розвідки”
(1930–1934)

Серія “Рецензії та огляди”
(1924–1930)

Редактор *І.Савлук*
Художнє оформлення *С.Іванов*
Технічний редактор *І.Сімонова*
Коректор *В.Гоменюк*

Формат 70×100/16. Папір офс. Гарн. Academy. Офс. друк.
Ум. друк. арк. 44,71. Обл.-вид. арк. 37,0.
Тираж 5000 пр. Зам. № .

Державне підприємство
“Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Світ”
79008 Львів, вул. Галицька, 21
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4826 від 31.12.2014 р.
www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua
svit_vydav@ukr.net

Друк на ПРАТ “Львівська книжкова фабрика “Атлас”
79005 Львів, вул. Зелена, 20
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 1110 від 08.11.2002 р.

Грушевський М.С.

Г91 Твори: У 50 т. / редкол.: Г.Папакін, І.Гирич та ін. — Львів : Світ, 2002 —

Т. 10. Кн. II : Серія “Історичні студії та розвідки” (1930—1934) ; Серія “Рецензії та огляди” (1924—1930) / упор. О.Юркова. — 2015. — 552 с.

ISBN 978-966-603-223-5

ISBN 978-966-603-922-7 (Т. 10. Кн. II)

Друга книга десятого тому 50-томного зібрання творів М.Грушевського містить праці визначного українського історика, об'єднані у двох серіях — “Історичні студії та розвідки” і “Рецензії та огляди”. У першій з них представлено шість останніх статей М.Грушевського, написаних упродовж 1930—1934 рр. і присвячених історії України, українській історіографії та історії української літератури. Остання велика студія — “Істориограф Малой России” (1934) — друкується вперше.

У другій серії публікуються 60 рецензій та рецензійних оглядів, підготовлених вченим у 1924—1930 рр. (у 1931—1934 рр. М.Грушевський рецензій не писав), дев'ять з них також друкуються вперше.

Статті, опубліковані М.Грушевським уперше російською мовою, подано у перекладі на українську та мовою оригіналу.

Видання розраховане на істориків, соціологів, етнографів, археологів та всіх, хто цікавиться історією України.

УДК 94(477)
ББК 63.3(4УКР)

ISBN 978-966-603-223-5

ISBN 978-966-603-922-7 (Т. 10. Кн. II)